

Füüsilise isiku pankrotimenetlus

Algus ÕK 1/10

Merike Varusk

Harju Maakohtu kohtunik

Kompromiss

Kompromiss on võlgniku ja võlausaldajate vaheline võlgade tasumise kokkulepe, mis seisneb võlgade vähendamises või nende tasumise tähtaja pikendamises (PankrS § 178 lg 1). Kompromissi saab teha alles pärast pankroti väljakuulutamist. Enne 01.01.2004 kehtinud pankrotiseaduse redaktsioon võimaldas kompromissi teha ka enne pankroti väljakuulutamist. Ettepaneku kompromissiks teeb võlgnik või pankrotihaldur. Selles näidatakse, millises ulatuses ja milliseks tähtpäevaks võlgnik võla tasub. Samas tuleb ka põhjendada võlgniku suutlikkust oma võlga kokkulepitud ulatuses ja tähtpäevaks tasuda. Kompromissettepaneku võib esitada kuni jaotusettepaneku kinnitamiseni kohtu poolt. Otsuse kompromissi vastuvõtmiseks saab teha pärast nõuete tunnustamist ning selle võtab vastu võlausaldajate üldkoosolek (PankrS § 77 p 4, § 178 p 3). Kompromiss tehakse võlausaldajate üldkoosolekul kõikide võlgniku vastu suunatud nõuete kohta, mis olid olemas kompromissi tegemise ajal. Võlausaldajate üldkoosoleku langetatud asjakohast otsust nimetatakse kompromissotsuseks. Kompromissotsuses määratakse tähtaeg, mille möödumisel võlgnik peab olema tasunud kõik kompromissis nimetatud võlad.

Kompromissettepaneku hääletamisel saavad osaleda kõik võlausaldajad peale nende, kelle nõue on pandiga täielikult tagatud. Kui pandipidaja nõue ei ole pandiga täielikult tagatud, siis saab ta hääletada nõude selle osa ulatuses, mis ei ole pandiga tagatud. Hääletamisel sõltub võlausaldajale antavate häälte arv võlausaldaja tunnustatud nõude suuruselt. Kui võlausaldaja nõudele on esitatud vastuväide ja nõude tunnustamise üle peetav kohtumenetlus ei ole kompromissotsuse tegemise ajaks lõppenud, on võlausaldajal kompromissettepaneku hääletamisel hääli selle nõude alusel, mille kohtunik või kohtunikuabi on kindlaks määranud võlausaldajate esimesel üldkoosolekul. Võlausaldajal, kes soovib kompromissettepaneku suhtes hääletada, tuleb ilmuda võlausaldajate üldkoosolekule, kus otsustatakse kompromissettepaneku vastuvõtmine. Kompromiss on tehtud, kui selle poolt hääletab vähemalt pool võlausaldajate üldkoosolekul viibinud võlausaldajatest ja nende nõuded moodustavad kõikidest nõuetest vähemalt kaks kolmandikku.

Kui kompromissotsus on tehtud, esitab pankrotihaldur selle viivitamata kohtule kinnitamiseks. Kohus otsustab kompromissotsuse kinnitamise alates selle esitamisest viieteistkümnepäeva jooksul. Kohus jätab kompromissi kinnitamata, kui selle tegemisel ei ole järgitud seaduse nõudeid või kui kompromiss on tehtud pettuse teel. Kui kompromissi tegemisel on jäetud seaduse nõuded täitmata, kutsub pankrotihaldur kokku uue võlausaldajate üldkoosoleku, kus otsustatakse kompromissettepaneku vastuvõtmine. Kui kohus kinnitab kompromissettepaneku, lõpetab ta ühtlasi ka pankrotimenetluse. Kui kohus on kompromissi kinnitanud, antakse võlgnikule tagasi vara valitsemise õigus ja vara müük lõpetatakse. Kui vara müügist on laekunud raha, mis ei ole võlausaldajatele üle antud, antakse see üle võlgnikule. Võlgnik peab tasuma massikohustused ja pankrotimenetluse kulud.

Kuigi kohus lõpetab kompromissi kinnitamisel pankrotimenetluse, ei vabasta ta pankrotihaldurit ja pankrotitoimkonna liikmeid, sest nad teostavad kompromissi täitmise üle järelevalvet. Pankrotihalduril on õigus kompromissi kehtivuse ajal vara pankrotivarasse tagasi

võita. Kui kompromissis on ette nähtud, et selle kehtivuse ajal võib võlgnik kompromissis nimetatud tehinguid teha üksnes pankrotihalduri nõusolekul, siis on tema tehingutele nõusoleku andmine kompromissi kehtivuse ajal samuti pankrotihalduri ülesanne (PankrS § 189 lg 2). Kui pankrotihaldur tuvastab, et võlgnik ei suuda kompromissis võetud kohustusi täita, peab ta sellest viivitamata kohut ja pankrotitoimkonda informeerima. Kui võlgnik ei täida kompromissist tulenevaid kohustusi või kui kompromissi kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et võlgnik ei suuda kompromissi tingimusi täita, võib kohus kompromissi tühistada (PankrS § 190 lg 1). Kohus võib kompromissi tühistada ka siis, kui võlgnik mõistetakse süüdi pankroti- või täitemenetlusalases kuriteos. Kompromissi tühistamise korral taastatakse pankrotimenetlus ja võlausaldajal, kelle nõue kompromissiga vähenes, on nõudeõigus esialgses suuruses, millest arvestatakse maha kompromissi käigus saadu. Kui puudub alus kompromissi tühistamiseks, lõpeb see tähtaja möödudes. Kui võlausaldajal on nõue kompromissis kokkulepitud ulatuses rahuldamata jäänud, võib ta selle rahuldamata osas sisse nõuda.

Füüsilisest isikust võlgniku kohustustest (võlgadest) vabastamise menetlus

Nagu artikli alguses nimetatud, ei sisaldanud enne 2004. aastat jõustunud pankrotiseaduse redaktsioonid võimalust füüsilisest isikust võlgnikku kohustustest vabastada. Et asjakohase regulatsiooni puudumine tekitas praktikas probleeme, lisati 2002. aastal valminud eelnõusse juba ka füüsilise isiku pankrotimenetluse sätteid.

Juriidilise isiku pankroti puhul lõpeb menetlus sageli juriidilise isiku likvideerimisega ja sellest lähtuvalt on kujundatud ka pankrotimenetluse regulatsioon. Füüsilise isiku pankroti korral aga likvideerimismenetlust toimuda ei saa. Seepärast puudus ka pankrotiseaduse varasemates redaktsioonides füüsilisest isikust pankrotivõlgnikul võimalus menetluse lõppedes oma täitmata jäänud kohustustest vabaneda. Kui juriidiline isik likvideerimisel oma võlgadest vabanes, siis füüsiline isik jäi nende eest vastutavaks veel kümneks aastaks. Selline lahendus ei motiveerinud teda selle aja jooksul aktiivselt majandustegevuses osalema ega tulu saama. See omakorda tegi võimatuks võlausaldaja lootused, et tema nõuded kunagi rahuldatakse.

2002. aasta pankrotiseaduse eelnõus lähtuti USA *fresh start*-teooriast, mis on nüüdseks leidnud rakendust mitmeski Euroopa riigi, sh Saksamaa ja Skandinaavia maade uuemates pankrotimenetlust reguleerivates õigusaktides. Nimetatud maades on leitud, et ka füüsilisest isikust pankrotivõlgnikule peaks andma võimaluse otsast alata, uuesti majandusellu lülituda. See aga ei saa toimuda pankrotimenetluse lõppedes automaatselt. Uuesti alustamiseks on ette nähtud kindlad tingimused, mille täitmise üle teostatakse järelevalvet.¹

Füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamine toimub pärast pankrotimenetluse lõppemist. Võlgadest vabastamise menetluse algatamise otsustab kohus võlgniku enda avalduse alusel. Avaldus tuleb esitada kohtule hiljemalt võlausaldajate esimese üldkoosoleku toimumise ajaks või koos pankrotihalduri aruandega juhul, kui on alust pankrotimenetluse raugemiseks põhjusel, et pankrotivarast vajalike väljamaksete tegemiseks massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks ei piisa (PankrS § 170). Samas võib võlgnik avalduse esitada koos pankrotiavaldusega. Selles peab ta kinnitama, et talle ei ole teada asjaolusid, mis välistaksid võlgadest vabastamise.

Kuni 2009. aasta 31. detsembrini rauges ka füüsilisest isikust võlgniku pankrotimenetlus siis, kui pankrotivarast ei jätkunud massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks raha.

Kuid alates 2010. aasta 1. jaanuarist võib Eesti pankrotivõlgnik taotleda menetluskulude kandmiseks riigilt menetlusabi. Riigi poolt menetluskulude kandmine võimaldab füüsilisest isikust võlgnikul pankrotimenetlust jätkata ning jõuda võlgadest vabastamise menetluseni.

Mitte alati ei ole võimalik taotleda menetluskulude hüvitamist riigi arvel. Seda võib teha siis, kui pankrotimenetluse kulusid ei saa katta pankrotihalduri valitsetavast varast ega ka eeldada, et kulud kannaksid asja suhtes varalist huvi omavad isikud (pankrotivõlgniku pärijad, liikmed, osanikud, aktsionärid, juhtorgani liikmed või pankrotivõlausaldajad) (TsMS § 183 lg 2). Menetlusabi on riigipoolne abi menetluskulude kandmiseks (TsMS § 180 lg 1). Riiklikku menetlusabi ei anta võlgnikule piiramatult. Pankrotihalduri tasu ja kulutuste katteks määratud menetlusabi, mida ei mõisteta riigi tuludesse, ei või olla suurem kui 6200 krooni. Lisaks menetlusabile on füüsilisest isikust võlgnikul õigus taotleda riigilt ka õigusabi (TsMS § 183 lg 3). Riigi õigusabi tähendab seda, et isik ei pea kas üldse või osaliselt maksma menetlusabi korras määratud advokaadi õigusabi eest (TsMS § 180). Riigi õigusabi antakse siis, kui pankrotihaldur ise ei saa teha taotletavat menetsustoimingut või kui seda ei saa temalt tema kvalifikatsiooni ja ülesandeid arvestades oodata.

Füüsilisest isikust võlgniku võlgadest vabastamise menetluse algatamise otsustab kohus siis, kui ilmneb alus pankrotimenetluse raugemiseks, või pankrotimenetluse lõpparuande kinnitamisel (PankrS § 171). Nagu öeldud, peavad esinema teatud eeldused, mille olemasolu korral on võimalik algatada võlgadest vabastamise menetlus pärast pankrotimenetluse toimumist. Eelduste olemasolu tähendab õigupoolest teatud asjaolude puudumist. Nii ei algata kohus võlgniku kohustustest vabastamise menetlust, kui võlgnik on süüdi mõistetud pankroti- või täitemenetluselase kuriteo, maksukuriteo või KarS §-des 380–381¹ nimetatud kuriteo toimepanemises; kui võlgnik on viimase kolme aasta jooksul enne ajutise pankrotihalduri nimetamist või pärast seda andnud tahtlikult või raske hooletusega ebaõigeid või puudulikke andmeid oma majandusliku olukorra kohta, et saada toetusi või muid soodustusi riigilt, kohalikul omavalitsusüksuselt või sihtasutuselt või selleks, et vältida maksude maksmist; kui kohus on viimase kümne aasta jooksul enne ajutise pankrotihalduri nimetamist otsustanud võlgniku kohustustest vabastada või jätnud tema kohustustest vabastamise avalduse rahuldamata seetõttu, et ta on pannud toime pankrotikuriteo; kui võlgnik on viimase aasta jooksul enne ajutise pankrotihalduri nimetamist või pärast seda tahtlikult või raske hooletuse tõttu takistanud võlausaldajate nõuete rahuldamist (nt raisanud vara); kui võlgnik on tahtlikult või raske hooletuse tõttu esitanud võlanimekirjas ebaõigeid või puudulikke andmeid oma vara ja sissetulekute, võlausaldajate ja oma kohustuste kohta või rikkunud tahtlikult või raske hooletuse tõttu oma muid kohustusi, mis on sätestatud pankrotiseaduses (PankrS § 171 lõike 2). Kui need võlgniku pahatahtlikkust iseloomustavad asjaolud puuduvad, ei ole kohtul alust füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamise menetlust algatamata jätta.

PankrS § 171 lõike 4 kohaselt võib võlausaldaja, kes on vaidlustanud võlgniku lõpparuande kinnitamise või pankrotimenetluse raugemise, esitada määruskaebuse määruse kohta, millega kohus on algatanud võlgniku kohustustest vabastamise menetluse. Kui kohus jätab määrusega füüsilisest isikust võlgniku võlgadest vabastamise menetluse algatamata, on võlgnikul õigus kohtumääruse edasi kaevata (PankrS § 171 lg 3). Kohtumääruse vaidlustamiseks tuleb esitada määruskaebus, mis adresseeritakse alluvusjärgsele ringkonnakohtule, kuid esitatakse määruse teinud kohtule (TsMS § 661 lg 1), kust see edastatakse koos tsiviilasja toimikuga ringkonnakohtule. Määruskaebuse esitamise tähtaeg on alates määruse kättesaamisest viieteist päeva. Kui määruskaebust pole õnnestunud viie kuu jooksul isikule kätte toimetada, pole seda enam õigust edasi kaevata. Määruse peale, millega ringkonnakohtus nimetatud määruskaebused lahendab, võib viieteistkümne päeva jooksul edasi kaevata Riigikohtule

(PankrS § 171 lg 5, TsMS § 698 lg 2). Ringkonnakohtu määruse võib Riigikohtule edasi kaevata vaid siis (TsMS § 679 lg 3, § 695), kui ringkonnakohus on määruse tegemisel valesti kohaldanud materiaal- või menetlusõiguse normi, nii et see võiks kaasa tuua ebaõige lahendi või kui kaebuse lahendamisele on õiguskindluse tagamisele ja ühtse kohtupraktika kujundamisele või õiguse edasiarendamisele põhimõtteline tähendus. Kui Riigikohus menetlusluba ei anna, jõustub ringkonnakohtu lahend, millega on tühistatud esimese kohtuastme (maakohtu) lahend, kui aga ringkonnakohus on maakohtu lahendi muutmata jätnud, jõustub maakohtu lahend. Kui Riigikohus kaebuse menetlusse võtab, võib ta teha selles lõpliku lahendi või saata selle uuesti lahendamiseks esimesse või teise astmesse tagasi.

Võlgadest vabastamise menetlust algatades nimetab kohus usaldusisiku. Selleks teeb kohtule ettepaneku võlausaldajate üldkoosolek. Nii meil kui ka nt Saksamaal² on välja kujunenud praktika, et usaldusisikuks nimetatakse enamasti pankrotihaldur. Kahjuks ei võimaldata võlgnikule Eestis võlanõustamist, nagu see on tavaks saanud paljudes teistes Euroopa riikides. Nõustamine võimaldaks võlgnikul õppida oma rahaasju paremini korraldama, nt kaaluma põhjalikult enne uute kohustuste võtmist nende vajadust.

Füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamine kestab Eestis viis aastat (PankrS § 175 lg 1). Paljudes teistes riikides kestab see veelgi kauem. Näiteks Saksamaal on see kuus, varem koguni seitse aastat. Sellega soovitakse rõhutada võla tasumise moraalset põhimõtet: võlgnik peab aru saama, et võetud kohustused tuleb täita ning et nendest vabaneda pole lihtne. Kohustustest vabastamise menetluse ajal peab võlgnik tegelema tulutoova tööga. Kui tal sellist tööd ei ole, on ta kohustatud seda otsima. Tööd leidmata peab ta end töötuna arvele võtma ja nõudma sotsiaalametis toetust.³ Võlgnik ei tohi oma sissetulekuid varjata. Ta peab informeerima kohut ja usaldusisikut oma elu- ja tegevuskoha vahetusest ning oma majanduslikust olukorrast ega tohi oma tulusid ja vara varjata (PankrS § 173 lg 2).

Võlgnik on kohustatud saadud sissetuleku igakuiselt usaldusisikule üle andma. Pärimise teel saadud varast peab ta usaldusisikule üle andma poole. Võlgnik peab teadma, et usaldusisikul on kohtu loal õigus kontrollida, kas ta oma kohustusi täidab (PankrS § 172 lg 3). Võlgnikule peab jääma elatusmiinimum, s.o ühes kuus ettenähtud palga alammäär või sellele vastav osa nädala või päeva sissetulekust (TMS § 132). Näiteks 2010. aastal on Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäär 4350 krooni kuus⁴. Aja möödudes võib võlgnik jätta endale järjest suurema protsendi teenitud rahast. Kui kohustustest vabastamise menetlusest on möödunud üks aasta, võib võlgnik jätta endale täiendavalt 15% teenitud rahast. Kui möödunud on kaks aastat, võib ta endale jätta 20% usaldusisikule üleantavast rahast. Kolme aasta möödudes võib võlgnik endale jätta veerandi ehk 25% usaldusisikule üleantavast rahast (PankrS § 173 lg 4). Võlgnikule jäetakse aja möödudes osa rahast, et anda talle nn *fresh starti* võimalus, st et tema majanduslik olukord paraneks ning et ta suudaks kohustustest vabastamise menetluse üle elada⁵. Probleeme tekitavad võlgnikud, kes elatusmiinimumist rohkem ei teenigi. Neilt ei ole võimalikki võlausaldajate nõuete katteks raha saada. Näiteks Saksamaal, kus võlausaldajatel puudub sellises olukorras võimalus saavutada oma nõuete rahuldamist ning tuleb kanda veel ka menetluskulusid, on hakatud küsima, kas ikka peab tingimata toetama sellist võlgnikku, kes ise ennast aidata ei soovi.⁶

Kohustustest vabastamise menetluse ajal on võlgnik kaitstud võlausaldajate poolt tema varale sissenõude pööramise ehk täitemenetluse läbiviimise eest (PankrS § 174). Need võlausaldajad, kelle nõue on tekkinud pärast kohustustest vabastamise menetluse algatamist, ei saa sel ajal pöörata sissenõuet usaldusisikule üleantavale rahale.

Kui juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetluse kohta saab andmeid äriregistrist, siis füüsilisest isikust võlgnike kohta registrit ei peeta. Seetõttu ei ole võlausaldajatel võimalik teada saada, kas füüsiline isik on pankrotis või toimub tema kohustustest vabastamise menetlus. Kui selline teave oleks olemas, ei astuks ilmselt paljud võlausaldajad pankrotistunud võlgnikuga sellistesse lepingusuhetesse, mis toovad võlgnikule kaasa vaid uusi kohustusi. Füüsilisest isikust võlgnike registri puudumine tekitab probleeme täitemenetluse läbiviimisel ka kohtutäituritele, sest puudub võimalus teada saada, kas isik on pankrotis või on tema suhtes algatatud kohustustest vabastamise menetlus. Kuigi alates 2006. aastast on võimalik ka füüsilisest isikust võlgniku pankrotimenetluse ja tema kohustustest vabastamise menetluse kohta informatsiooni saada kohtute elektroonilisest infosüsteemist, ei ole seal andmeid varasemate menetluste kohta.

Usaldusisik peab hoidma võlgnikult saadud maksed oma varast eraldi ja jagama saadud sissetuleku võlausaldajate vahel, järgides võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtet. Seadusandja on püüdnud luua olukorda, kus võlgnikul tekib vajadus ning majanduslik huvi oma tööjõudu rakendada ja tulu saada. Selle saavutamiseks seatakse kohustustest vabastamise üheks eeltingimuseks võlgniku tööleasumine ja seeläbi võlausaldajate nõuetest teatud osa rahuldamine. Seejärel antakse võlgnikule menetluse edenedes võimalus jätta endale järjest suurem osa oma teenitud rahast.⁷

Kui kohustustest vabastamise menetluse algatamisest on möödunud viis aastat, otsustab kohus võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamise. Selleks peab võlgnik esitama kohtule asjakohase taotluse (PankrS § 175). Kohus saab otsustada võlgniku vabastamise nendest võlgadest, mis on tekkinud enne kohustustest vabastamise menetluse algatamist. Võlgadest, mis on tekkinud pärast kohustustest vabastamise menetluse algatamist, kohus võlgnikku vabastada ei saa. Näiteks, kui võlgnik on kohustustest vabastamise menetluse ajal üürinud elamispinda ja jäänud üüri eest võlgu, siis sellest võlast kohus teda ei vabasta, kuna see kohustus on tekkinud pärast kohustustest vabastamise menetluse algatamist. Võlgadest vabastamise otsustamisel võib kohus omal algatusel ära kuulata võlgniku, usaldusisiku ja võlausaldajad. Võlausaldaja võib võlgniku kohustuste rikkumisest teadasaamisest kuue kuu jooksul taotleda, et kohus jäta võlgniku kohustustest vabastamata. Kohus ei vabasta võlgnikku kohustuste täitmisest, kui võlgnik on mõistetud süüdi pankrotikiriteos või rikkunud süüliselt oma võlgadest vabastamise menetluses olevaid kohustusi, kahjustades sellega võlausaldajate huve.

Võlgnik peab andma kohtule teavet oma kohustuste täitmise kohta vande all. Kui võlgnik kohtu määratud tähtaja jooksul vannet ei anna, ei vabasta kohus teda kohustustest. Kui võlgnik on andnud teadvalt valeütusi või esitanud teadvalt vale vara nimekirja või sissetulekute ja kulude arvestuse, on karistuseks ette nähtud rahaträhv või kuni viieaastane vangistus (KarS § 320). Kui kohus vabastab võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest, lõpevad kõigi pankrotivõlausaldajate nõuded võlgniku vastu, sh ka nende nõuded, kes ei ole pankrotimenetluses nõudeid esitanud (PankrS § 176). Võlgnik ei vabane vaid õigusvastaselt tahtlikult tekitatud kahju hüvitamise kohustusest (nt tema poolt kehavigastuse tekitamise tõttu väljamõistetud hüvitis või vargusega tekitatud kahju) ning lapsele või vanemale elatise maksmise kohustusest. Kuigi kohus vabastab võlgniku oma kohustuste täitmisest, ei kehti vabastus võlgnikuga solidaarselt vastutava isiku kohta, kes oma kohustuste täitmisest ei vabane (nt võlgniku kohustust käendanud isik peab käenduse ulatuses võlausaldajale kohustuse täitma). Ja kui võlgnikuga solidaarselt vastutav isik täidab kohustuse, ei saa ta nõuda tagasitäitmist võlgnikult, kes on kohustuste täitmisest vabastatud. Kui aga võlgnik rahuldab võlausaldaja nõude pärast oma pankrotimenetluses täitmata jäänud

kohustustest vabastamist, ei saa ta kohustuse täitmiseks üleantut võlausaldajalt enam tagasi nõuda.

Kui võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamise määruse tegemisest ühe aasta jooksul selgub, et võlgnik on kohustustest vabastamise menetluse kestel kohustusi tahtlikult rikkunud, takistades sellega oluliselt võlausaldajate nõuete rahuldamist, võib võlausaldaja esitada kohtule taotluse nimetatud määrus tühistada (PankrS § 177). Võlausaldaja võib selle taotluse esitada üksnes juhul, kui ta on saanud rikkumisest teada alles pärast võlgniku kohustustest vabastamise määruse tegemist. Kohus ei tühista kohustustest vabastamise määrust enne, kui on ära kuulunud võlgniku ja tema usaldusisiku. Kui kohus otsustab võlgniku kohustustest vabastamise määruse tühistada, on võlgnikul õigus see edasi kaevata. Teade võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamise määruse tühistamise kohta avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

¹ 2002. aasta pankrotiseaduse eelnõu seletuskiri.

² Dr **H. Heilmann**. Grundzüge des neuen Insolvenzrechts – C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1999, lk 380.

³ **U. Foerste**. Insolvenzrecht. 3. Auflage – Verlag C. H. Beck München, 2006, lk 255.

⁴ Vabariigi Valitsuse 11.06.2009 määrus nr 90 „Töötasu alammäära kehtestamine“.

⁵ Dr **H. Heilmann**. Grundzüge des neuen Insolvenzrechts – C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1999, lk 383.

⁶ **U. Foerste**. Insolvenzrecht. 3. Auflage – Verlag C. H. Beck München, 2006, lk 249–250.

⁷ Pankrotiseaduse 2002. a eelnõu seletuskiri.